

## **Innspill – Forskrift om nasjonal retningslinje for tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge**

Pårørendealliansen (PA) er en frittstående paraplyorganisasjon som skal arbeide for å ivareta pårørendes interesser og rettigheter, uavhengig av hvem man er pårørende til. 800 000 pårørende og rundt 150 000 barn og unge pårørende utfører i dag en innsats på 136 000 årsverk for landets pasienter, brukere og eldre. Pårørendealliansen skal synliggjøre pårørendes utfordringer i alle livsfaser og skal være en aktiv pådriver i utformingen av en pårørendepolitikk i Norge som sidestiller alle pårørendegrupper. Vi har i dag 42 medlemsorganisasjoner med til sammen 800 000 personer tilknyttet som medlemmer eller ansatte. Se gjerne mer om dette og vårt arbeid på [Pårørendealliansen \(parorendealliansen.no\)](http://Pårørendealliansen(parorendealliansen.no)).

### **Hovedpunkter**

- Det legges vekt på at kandidatene skal utvikle ferdigheter i å samarbeide med familier og nettverk for å sikre at barn og unge får nødvendig støtte og tiltak.
  - Å få inn kunnskap om pårørende tidlig i utdannelsen er med på å forberede studentene til bedre å samarbeide med og vurdere behovene til pårørende etter endt utdanning.
- **PA mener det må inkluderes en egen grunnmodul for pårørendesamarbeid i utdanningsløpet.**
  - I modulen må det utvikles spesifikke læringsutbytter som omhandler pårørendeinvolvering.
  - Modulen må inkludere en forpliktelse til å involvere pårørende i behandlingsprosesser.
  - Modulen må inkludere et eget kompetanseområde eller delområde som omhandler støtte til pårørende.

### **Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge**

PA mener det må inkluderes en grunnmodul for pårørendearbeid i utdanningsløpet som sikrer at barn og unge pårørende inkluderes og ivaretas i samarbeid med helse- og omsorgstjenesten. Det bør også være rom for øvelser og refleksjoner på situasjoner og utfordringer som angår pårørende, som studentene kan møte etter endt utdanning og i praksis. Denne grunnmodulen bør inkludere følgende elementer:

**Det bør inkluderes en forpliktelse til å involvere pårørende i behandlingsprosesser:** Dette kan sikre at pårørende (barn, unge, foreldre m.m.) får tilstrekkelig informasjon, støtte, og mulighet til å medvirke i beslutningsprosesser. Dette er en lovfestet rettighet jf. pasient- og brukerrettighetsloven. Å inkludere spesielt barn og unge pårørende i medvirkningsprosesser kan være utfordrende, og det må tydeligere retningslinjer på plass i et utdanningsløp som sikrer at kandidater er kjent med og har praktisk erfaring i å benytte [pårørendeveilederen](http://pårørendeveilederen).

**Det bør utvikles spesifikke læringsutbytter som omhandler pårørendeinvolvering i behandling.** Ifølge Helsedirektoratets nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelse har familiesamarbeid dokumentert effekt i behandling av pasienter med psykose og at involvering av pårørende er en viktig del av tilbudet. Likevel viser studier at mindre enn fem prosent av pasienter får psykoedukativt familiesamarbeid som en del av behandlingen ([Samtykkeutvalget, s. 188](#)). Disse læringsutbyttene kan for eksempel omhandle ferdigheter i å fasilitere samarbeidet mellom barn, unge, deres familier, og tjenesteapparatet.

**Det bør inkluderes et eget kompetanseområde eller delområde som omhandler støtte til pårørende:** Dette kan gi kandidater spesifikke verktøy for å arbeide med familier og sikre at pårørende får nødvendig oppfølging. Barn og unge pårørende kan ha spesielle behov – her tenker vi spesielt på søskenrelasjonen. I den nasjonale [pårørendeundersøkelsen](http://pårørendeundersøkelsen) – som ligger på våre nettsider under

kunnskap - kommer det frem at rundt 18% av unge i alderen 16-25 år er, eller har vært, unge pårørende. Her ser man tydelig at de unge pårørende ikke blir ivaretatt eller inkludert når den de er pårørende til blir syk eller trenger hjelp. Dette er viktig kunnskap som må inn i utdanningen!

Mengden undervisning som trengs må være tilpasset studiet, men studentene bør minimum kjenne til og ha gått gjennom:

- Pårørendes rettigheter (<https://www.helsenorge.no/parorende/parorendes-rettigheter/>)
- Pårørendeveilederen (<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/parorendeveileder>)
- Bok – Pårørende i helse- og omsorgstjenesten (<https://www.fagbokforlaget.no/P%C3%A5r%C3%B8rende-i-helse-og-omsorgstjenesten/19788245036015>)
- Kunnskap fra diverse pårørendeundersøkelser (<https://www.parorendealliansen.no/undersokelser>)

Videre bør det være relevant at man trekker inn pårørende med erfaring fra ulike organisasjoner inn i undervisningen og lar dem selv fortelle om utfordringer de står i. Her kan det være naturlig at utdanningsinstitusjoner eventuelt inngår samarbeidsavtaler med ulike organisasjoner slik som Pårørendealliansen.

En økt forståelse for og kunnskap om pårørende vil gi alle studenter og nyutdannede bedre forutsetninger for å møte dem og ha bedre samarbeid. Dette er relasjoner de vil ha og møte under hele sin karriere og derfor viktig å få inn tidligst mulig.

Vi ønsker lykke til med arbeidet videre og står tilgjengelig for spørsmål!

Med vennlig hilsen

Anne-Grethe Terjesen, fagsjef

Robin K. Andreassen, prosjektkonsulent